

DRØMME KAN REALISERES

Løsningsforslag fra Tilioqs seminar og konference 2023

Kolofon

Tekst og redigering: Anja Hynne Nielsen, Drude Daverkosen, Emma Christensen,
Sofie Salling Kjøller, Marita Jessen og Karen Lerch

Billeder: Tilioq

Layout: irisager.gl

Oversættelse: Tukummeq Møller-Steffens

Tak til Tips og Lottomidlerne

DRØMME KAN REALISERES

Løsningsforslag fra Tilioqs seminar og konference 2023

A decorative graphic of yellow, stylized clouds or watercolor splashes at the bottom of the page.

FORORD

Livet kan ændre sig på et øjeblik.

Et handicap kan ramme dig, mig, vores elskede – helt uforberedt og pludseligt, ud af det blå. Dét opdager man, at man er i frit fald – samfundet griber ikke. Kommunerne mangler viden, vilje og ressourcer – og politikerne er stille. Man møder den ene barriere efter den anden. Mange går igennem et mareridt - som det, den seje, unge mand Niels beskriver i denne udgivelse. Niels har selv måtte kæmpe sig op igen – helt alene. Nu kæmper han videre for sin drøm, for sig selv og andre, der går igennem det samme.

Hvordan ser vi i Grønland på mennesker med handicap – hvad er vores menneskesyn? Er vi et samfund, der husker at skabe plads, vise forståelse og acceptere, at forskellighed kan være fantastisk og ekstremt givende? Hvad er din drøm?

Min drøm er, at vi begynder at se på handicap som noget, der kan ramme os alle. At det ikke handler om 'dem og os' – for det kunne lige så godt være dig og mig. Handicap kan ramme kortvarigt i form af et brækket ben, psykisk sygdom eller nedsat hørelse – det kan komme sent i livet, tidligt i livet eller være livslangt. Min drøm er, at barriererne bliver noget, vi sammen finder løsninger på. Min drøm er, at vi ikke ser handicap som et individuelt problem, der skal overkommes, nedtones, gemmes væk - men som almenmenneskeligt vilkår, og at vi alle har ansvar for og interesse i at finde løsninger. Min drøm er et samfund med fleksibel og hurtig hjælp, så en person med handicap har de samme muligheder, som alle andre. Min drøm er, at vi sikrer plads til individuelle løsninger, som passer til den enkelte, for det er ikke nødvendigvis den samme løsning, der passer til alle.

Her i Grønland skal vi sikre *alle* retten til selvbestemmelse, til at vælge det liv, vi hver især ønsker at leve. Det har vi forpligtet os til ved at underskrive FN's handicapkonvention – men det er ikke virkeligheden i dag. Det skal vi gøre noget ved.

Vi skal sikre tilgængelighed og inklusion; i skoler og uddannelser; på arbejdspladser, i bygninger, i adgangen til kommunikation og internet, på vores skibe, i vores lufthavne. Vi er alle lige meget værd.

Vi skal tage det første skridt i dag og ikke i morgen. Det er faktisk noget, vi forventer. Og det er muligt. Her i udgivelsen beskrives nogle løsninger fra Nunavut, Norge og Danmark.

Vi kan lade os inspirere af disse løsninger i Grønland og selv finde flere, som passer til vores samfund og kultur. Helt akut skal vi finde en løsning, så borgeren ikke skal kastes rundt i systemet og holde styr på det hele. Vi kan ikke vente på data, undersøgelser, handlingsplaner. Det kan kun lykkes, hvis vi står sammen, erkender problemerne – og det kan kun lykkes hvis vi står på samme side af kløften - og finder en vej over – sammen med borgeren, sammen med handicapforeningerne og dem, som det handler om. "Nothing about us without us."

Bevægelsen *#titusindstemmer* blev kickstartet på Tilioqs konference og på Facebook-siden med samme navn synliggøres de problemer på handicapområdet, vi ikke længere bør sidde overhørig - der er allerede mange medlemmer, og du er velkommen. Bevægelsen viser at det at arbejde for personer med handicaps rettigheder er en populær og folkelig dagsorden, man som politiker ikke længere kan ignorere.

Tak til handicapforeningerne, oplægsholderne og deltagerne for meget inspirerende og motiverende, men også bevægende dage. En stor tak til foreningen **Orpigaq** for den helt fantastiske indsats, medlemmerne gav i deres dejlige hus med den gode atmosfære.

Jeg håber, at du bliver motiveret til at finde løsninger og handle, når du har læst vores udgivelse. Hvad er din drøm? Kom gerne med input, drømme, din historie eller en udstrakt hånd til os i Tilioq eller til *#titusindstemmer* på Facebook:

<https://www.facebook.com/groups/504420205109446/>

Nothing about us without us – Leave No One Behind

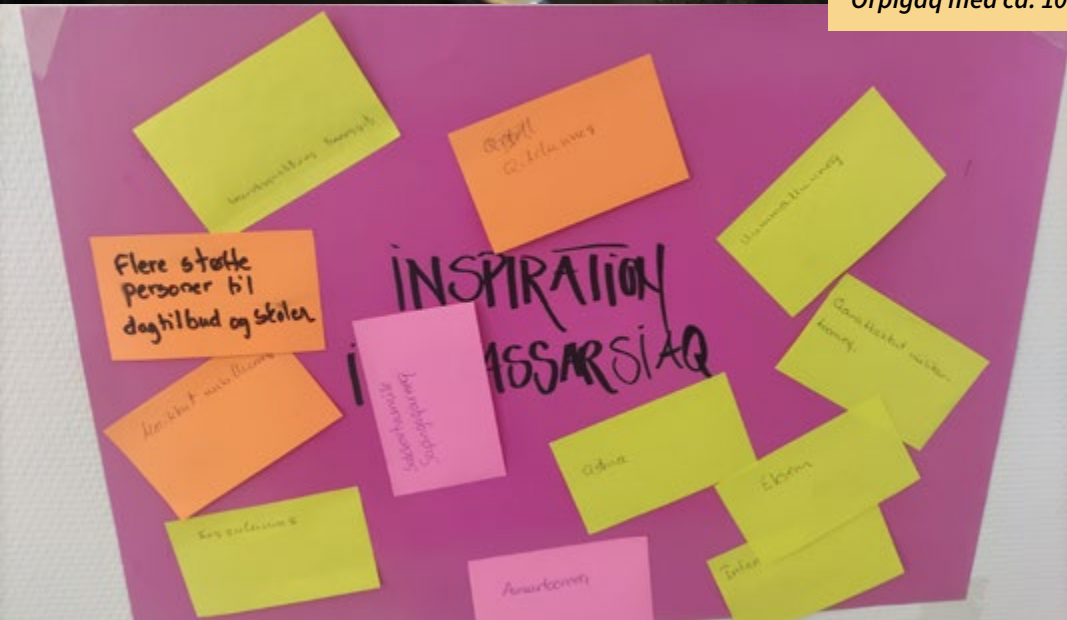
Handicaptalsmanden

INDHOLD

Introduktion	9
Borgerrettet Personlig Assistance (BPA)	14
Hjemmetræning	16
Én Indgang- Én vej ind i systemet	18
Niels Skifte: ”Jeg troede, man fik hjælp”	20
Brobygning til arbejdsmarkedet	22
Tilgængelige naturstier	24
#taasinerittusindtit // #titusindstemmer	26
Parasport	28
Universelt design ved byggeri og infrastruktur	30

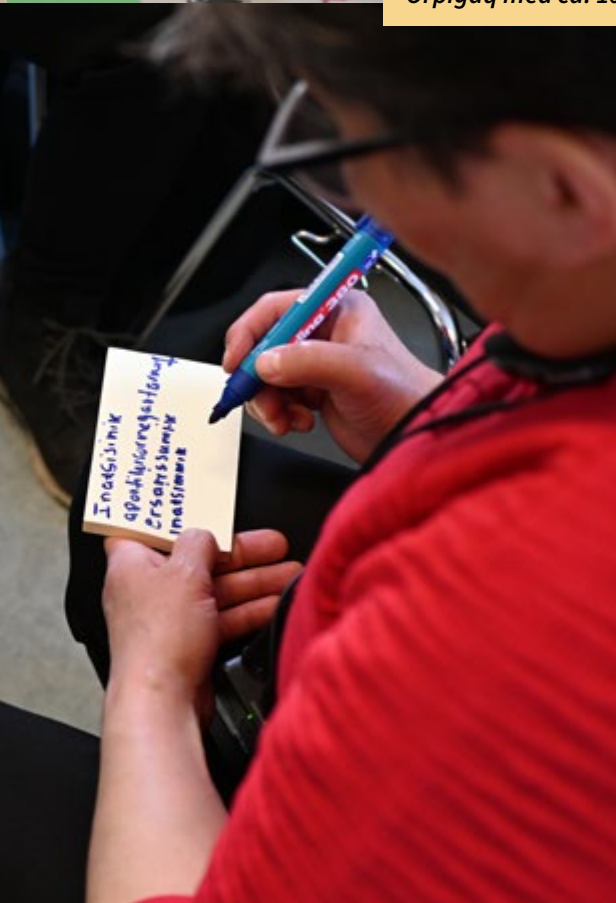

Tilioq konference blev afholdt i foreningshuset Orpigaq med ca. 100 deltagere.

Tiliq konference blev afholdt i foreningshuset Orpigaq med ca. 100 deltagere.

INTRODUKTION

Denne udgivelse er skabt på baggrund af Tilioqs konference *Individet i Fokus* i maj 2023. På konferencen deltog 100 deltagere heriblandt politikere, personer med handicap, pårørende, embedsmænd og interesseorganisationer i en samtale om, hvordan hver enkelt person med handicap kan udfolde sig selv og sine drømme.

Konferencen præsenterede nye måder at tilbyde hjælp og støtte til personer med handicap fra både Nunavut i Canada, Tromsø i Nordnorge, Danmark og Grønland. Alle deltagerne fik mulighed for at diskutere, hvordan disse løsninger samt andre kan implementeres i Grønland. Det blev en dag med plads til at drømme om bedre vilkår. Det er de drømme som denne udgivelse tager udgangspunkt i. For drømme kan realiseres! Denne udgivelse præsenterer en række forslag til, hvordan drømmen om et offentligt system, der sætter den enkelte person med handicap i centrum for deres eget liv, kan blive til virkelighed.

På konferencen blev det også tydeligt, hvorfor de store udfordringer på handicapområdet skal løses. Dagen var fyldt med historier fra personer med handicap og deres pårørende, som lige nu oplever gang på gang, at få knust deres drømme om et liv som alle andre med arbejde, uddannelse og familie.

Drømme bliver knust, når man ikke får bevilliget genoptræning efter en blodprop. Drømme bliver knust, når man ikke får hjælp fra psykiatrien eller sundhedsvæsenet til at blive rask. Drømme bliver knust, når man ikke får hjælpemidler til sine børn. Og drømme bliver knust, når man ikke får bevilliget støtte til at gå på arbejde. I denne udgivelser understreger vi vigtigheden af, at der skal tænkes nye løsninger, hvis vi vil have et samfund alle kan få lov til at være med i og bidrage til.

Det har været vigtigt for os også at lade de enkelte historier fylde i denne udgivelse. Derfor har vi to personlige historier med fra konferencen. Den første er et digt fra Nickie Jakobsen, som både selv har et usynligt handicap og er pårørende til personer med handicap. Digtet blev læst op under konferencen. Den anden er en fortæl-

ling om en ung mand Niels Skifte, som er blevet ramt af en blodprop. Niels' historie viser, forskellen på kvaliteten i et ungt menneskes liv, når man får hjælp og genoptræning, og når man ikke gør.

Vi præsenterer her et udvalg af de drømme, tanker og løsninger som kom frem på konferencen. Udgivelsen tager i høj grad udgangspunkt i løsninger som allerede eksisterer og fungerer andre steder i verden. Det er derfor et inspirationsværktøj til, hvordan vi kan bruge disse erfaringer og tilpasse dem til den grønlandske kontekst. Udgivelsen er således ment som inspiration og implementering af hver løsning, vil kræve en større undersøgelse og udredning om, hvordan disse bedst implementeres.

Tilioq sender en stor tak til alle foreningsmedlemmer og deltagere på konferencen, som har delt deres drømme og deltaget i denne samtale med os.

LIVET GÅR VIDERE, MED ELLER UDEN MIG

Nickie Jakobsen

Når livet bliver meningsløst, ved du så, at det er det hårdeste at få dagen overstået.

Det føles som om, man bliver forladt, og man kan ikke følge med.

Selv om man er sammen med andre, så føles det alligevel som om, man er i mørket og man føler ikke, at man er sammen med andre mennesker.

Når livet bliver meningsløst, kommer spørgsmålene frem og tilbage, som man ikke behøves at få svar på

Det er kun af egen vilje man kan stå op igen.

Jeg vil ikke sige, at det bliver nemt.

Følelsen kommer som en forestilling, som jeg vil fortælle.

Forestil dig, at du er i kapløb og skader dit ben, og du bliver den sidste.

Det vil gøre ondt i dit hjerte.

Du ser de andre fare forbi dig og ingen hjælper dig.

Mørket og regnen kommer.

Smerten bliver ikke mindre, den bliver tungere.

Da du endelig står op, befinder du dig pludselig under vand, du ved ikke hvor vandet kommer fra, og du føler, at du er ved at drukne.

Du føler, at du prøver at redde dig selv, prøver at komme op, prøver at få luft, prøver at komme op på overfladen.

Det er kun dig selv, der bestemmer, om du vil komme frem, eller om du vil give op og drukne.

Du er nødt til at vise, at du vil kæmpe for dit liv.

Når du endelig kommer op til overfladen, vil du føle, at du er reddet.

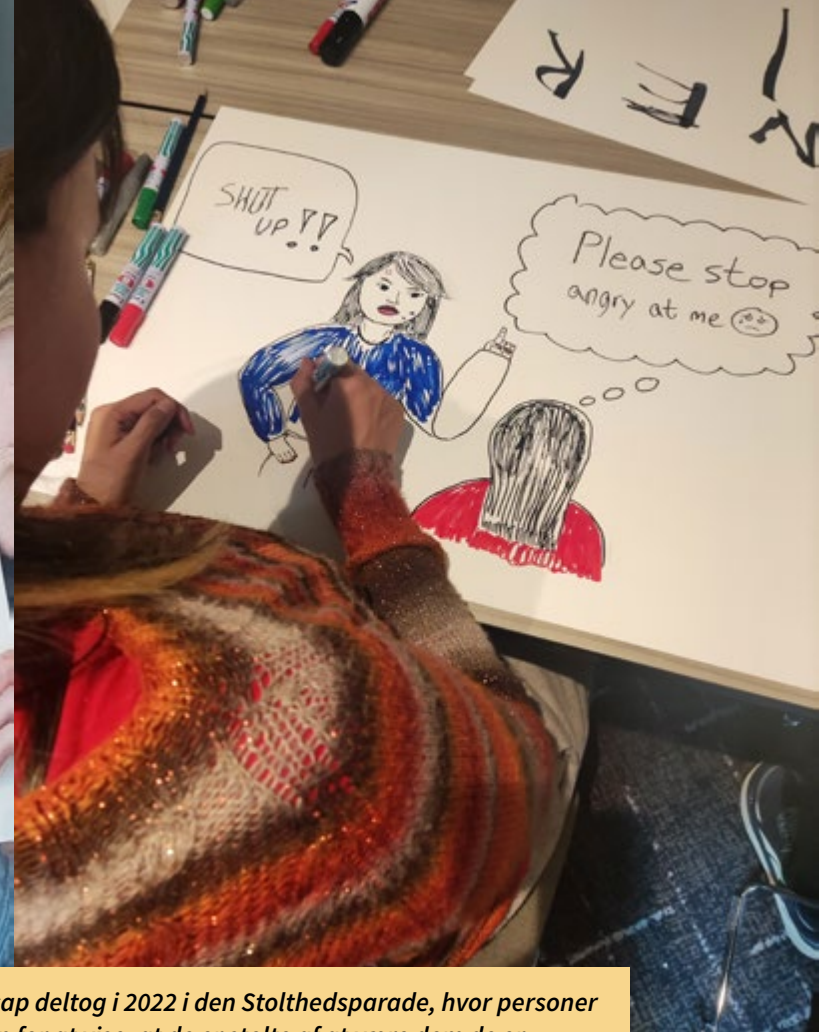
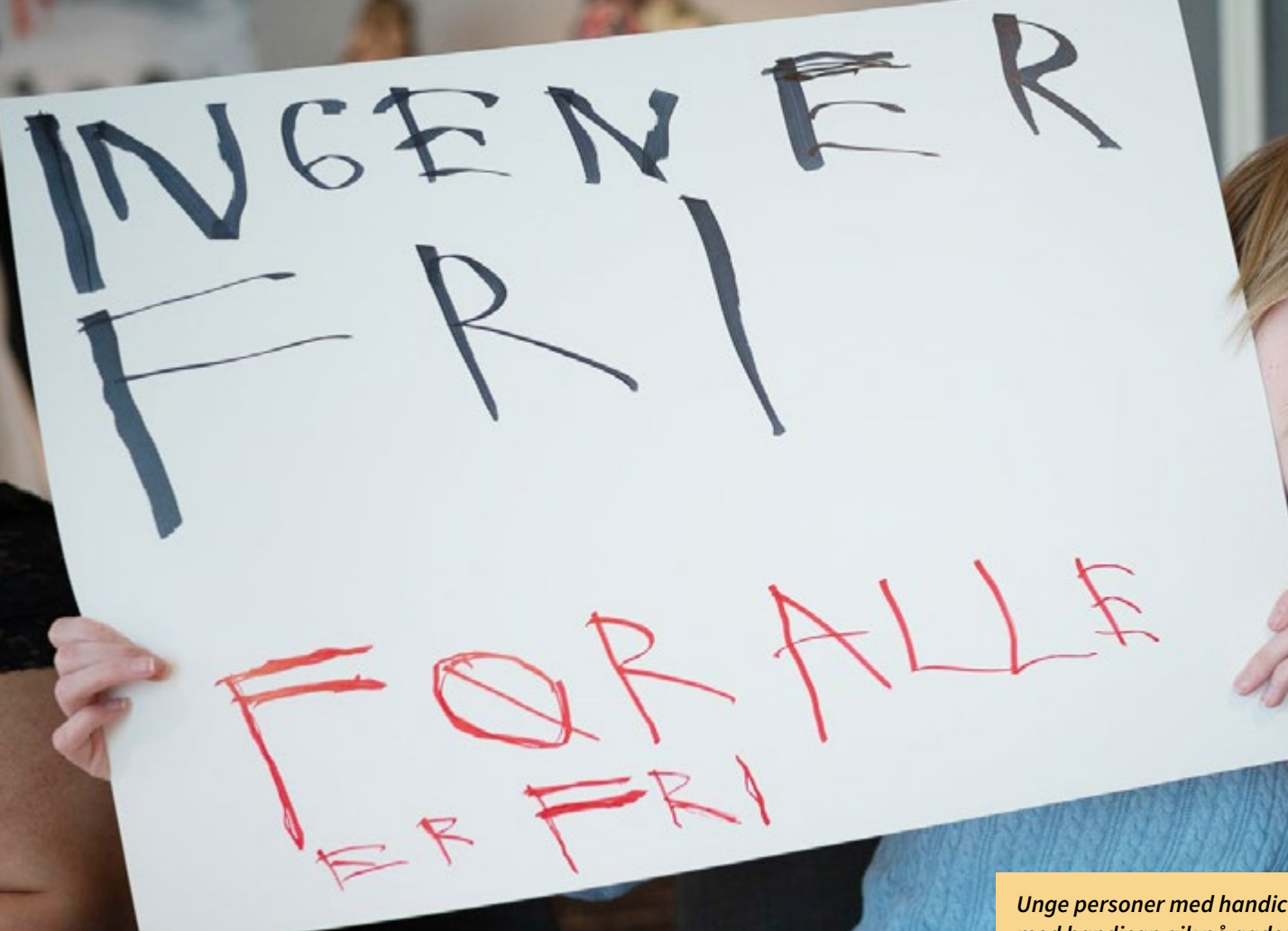
Holder du vejret sammen med mig?

Synes du, det er tungt?

Jeg er ikke færdig.

Da du endelig står op, så du de andre løbe langt fra dig, det regner stadig, og det er stadig mørkt.

Du glider og falder og du slår dig.
Det er præcis de ord, som andre giver dig, hvor du kommer til at føle dig som ingenting.
Tungens skarphed skaber dyb sår.
“Du er så doven.”
“Du ligger bare på sengen hele tiden.”
“Du kan ikke arbejde.”
Der er meget mere, der er blevet sagt til dig som får dig til at føle dig som intet.
Hvor mange sår har du fået? Er de bare blå mærker?
Er der noget der stikker? Er det bare noget der skærer?
Når du søger hjælp hos lægen, vil lægen give dig plaster på, og giver den kys og beder dig om at tage afsted.
Når du søger hjælp hos psykiatrisk sygeplejerske, vil sygeplejersken give dig medicin til såret, men sårene heler ikke.
Når du søger hjælp hos psykolog, vil psykologen opmuntre dig til at løbe videre og siger, at du godt kan.
Gad vide, hvad du har oplevet.
Viljen giver styrke.
Os som har usynlige handicaps, falder ikke med vilje, men vi bliver ikke forstået.
Vi bliver kastet rundt, fordi ingen vil tage ansvaret, og ingen ved, hvordan man hjælper os.
Dem som føler, at de er ved at drukne, dem ved man ikke, hvordan man får dem op til overfladen igen.
Vi føler ikke, at vi er ved at drukne med vilje.
Vi følger ellers godt med, men vi bliver ved med at blive passeret af andre, og det fylder meget at blive ladt i stikken.
Nogle gange har vi brug for, at nogen holder os i hånden.

Unge personer med handicap deltog i 2022 i den Stolthedsparade, hvor personer med handicap gik på gaden for at vise, at de er stolte af at være dem de er.

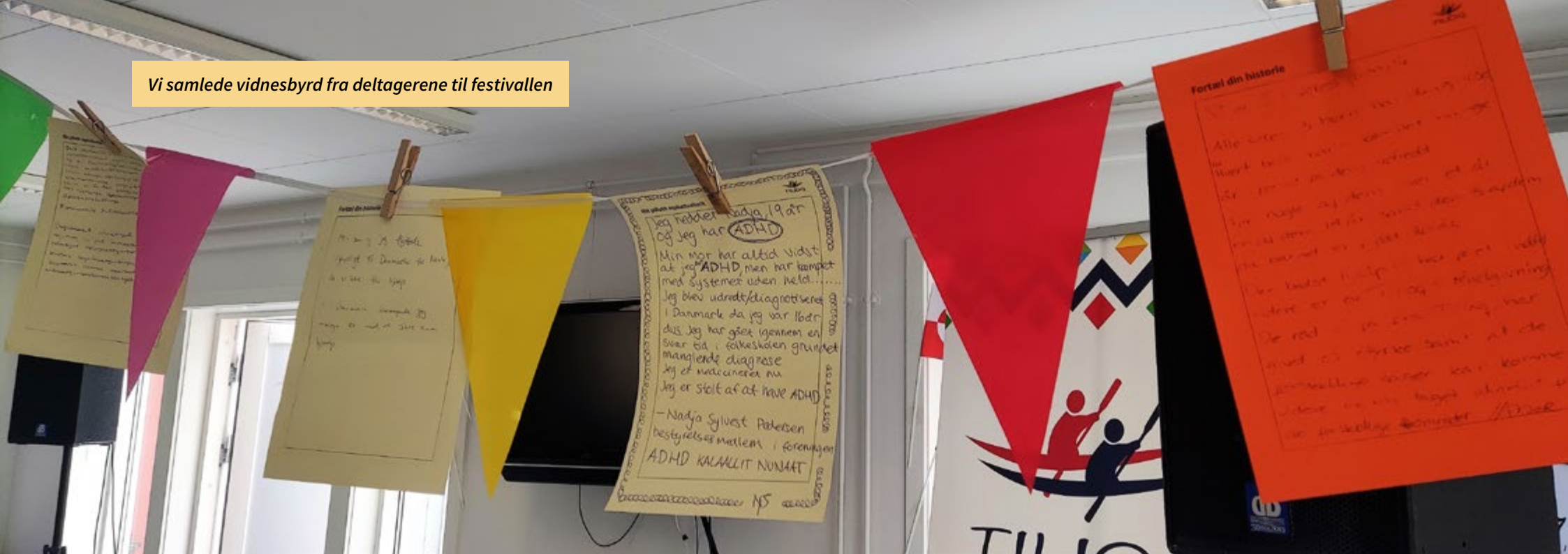
TUSAANNGA

Hvis du går med selvmordstanker, kan du få hjælp hos TUSAANNGA.

Ring til **801180** eller SMS til **1899**.

Tusaannga er et tilbud til borgere, der har brug for at tale med nogen om problemstillinger, som de ikke føler, de kan få hjælp til i deres vanlige omgangskreds eller lokalsamfund. Tusaannga kan derudover henvise borgere til de steder, hvor de kan søge hjælp og rådgivning på deres problemer. Tusaannga har døgnåbent, så du kan altid ringe til dem, når du har brug for det.

Vi samlede vidnesbyrd fra deltagerne til festivalen

På Festivalen "Nothing about us without us" kunne borgere i Ilulissat møde handicapforeningerne, og købe kunst fra personer med handicap.

BORGERETTET PERSONLIG ASSISTANCE (BPA)

Ingrid fra Norge med sin hjælper fra hendes BPA-ordning, lige før hendes hjælper løfter hende om bord på skibet.

Marita får hjælp af sin kollega Drude til at komme op på taget af Kangiata Illorsua.

Artikel 19 Selvstændigt Liv

I en BPA-ordning er det hjælpen, som skal passe ind i borgerens liv og ikke borgeren som skal passe ind i hjælpeordningens system. Det giver personer med handicap meget mere selvbestemmelse, og kan dermed være med til at sikre at Grønland lever op til handicapkonventionens artikel 19 om retten til et selvstændigt liv.

Borgerrettet Personlig Assistance (BPA) er en ordning i Norge, Danmark og Sverige, som giver personer med handicap mulighed for at tilrettelægge sine egne støttepersoners arbejde. En BPA-ordning kan bruges af alle personer med en funktionsnedsættelse, der har et støttebehov og den kan variere fra støtte døgnet rundt til et par timer om dagen. I en BPA-ordning er det borgeren selv, der er arbejdsgiver for sine assistenter. Det vil sige at personen med handicap får bevilliget en pulje penge fra en offentlig myndighed. Man ansætter og træner selv sine assistenter for disse midler. Det giver mulighed for, at man selv har indflydelse på, hvilken hjælp man har brug for. En BPA-ordning gør personer med handicap til ledere over deres egen udvikling i stedet for passive modtager af hjælp fra det offentlige. På denne måde opnår den enkelte person også kompetencer, som kan bruges på arbejdsmarkedet. Det er blandt andet planlægning af vagtskemaer, ansættelsessamtaler, koordinering og kommunikation.

Anbefalinger til at implementere det i vores samfund

- Naalakkersuisut skaber den nødvendige juridiske og lovgivningsmæssig rammesætning for at personer med handicap selv kan være med til at ansætte deres støttepersoner og planlægge opgaver og vagtskemaer.
- En forsøgsordning startes op, hvor personer med handicap får hjælp og oplæring til ansættelse, rekruttering og planlægning gennem de nuværende støttepersonskorps.
- Der sikres overenskomstmæssige forhold for ordningen, så både hjælper og borger er beskyttet i arbejdsgiver-arbejdstager forholdet.

Gode grunde til at implementere BPA-ordning i Grønland

Forældre, partnere, børn eller andre der ellers ville stå for at passe deres pårørende med handicap, ville nu være i stand til at arbejde eller gå i skole. De vil derfor bidrage til samfundet og de pårørende vil leve et mere selvstændigt liv.

Administrative opgaver, som ligger i kommunerne er nu lagt ud til personen med handicap selv, bl.a. ansættelse, træning og planlægning. Dette vil aflaste kommunernes ansatte, give personen med handicap større ejerfornemmelse over deres processer og sikre, at de beslutninger, der bliver taget er i både personen med handicap og de ansattes bedste interesser fra starten.

Det er blevet vist at BPA-ordninger har overordnet positiv effekt på personen med handicap, bl.a. bedre fysisk og mentalt helbred, mere selvstændighed, lavere risiko for overgreb og vold, bedre sociale forhold og mere frihed. Alt dette gør, at individet er mindre tilbøjelig til at søge muligheder fra andre sociale ydelser, der derfor også ville lette på de ydelser.

Et godt eksempel

Sara som er medlem af foreningen NIIK har i samarbejde med Kommuneqarfik Sermersooq fundet en løsning, hvor hun i samarbejde med kommunen ansætter sine egne støttepersoner. Sara har indflydelse på, hvad der skal stå i stillingsopslaget og efter jobsamtalerne, er det i sidste ende hende, der har den endelige beslutning om, hvem støttepersonen skal være. Sara og hendes støttepersoner planlægger støttepersonens arbejdstid og opgaver efter hendes behov. I tilfælde af at nogle af hendes støttepersoner er syge, så træder kommunens støttekorps til som vikar.

Et godt eksempel

Til konferencen havde vi besøg af Ingrid, som bor i Tromsø i det nordlige Norge. Hun er bruger af en elektrisk kørestol, og har en BPA-ordning, hvor hun har assistenter på arbejde alle døgnets timer, da det er hendes behov. For Ingrid betyder hendes BPA-ordning at hun både kan skrive en PhD på universitetet og have et deltids job i organisationen Unge Funksjonshemmede. Det betyder også, at hun med hjælp fra sine assistenter kunne hjælpe sin mor med at gøre rent, da hendes mor brækkede foden, som enhver anden datter kan.

HJEMMETRÆNING

Arn Inuk har hjemmetrænet i mange år, og hjemmetræningen har medført mange alsidige træningsmuligheder som Qajaq og fodbold.

På Tilioqs konference i maj hørte vi den danske organisation Hjernebarnet fortælle om retten til hjemmetræning, som i 2008 blev vedtaget ved lov i Danmark og har givet en ny mulighed for forældre til børn med varigt, vidtgående handicap. Hjernebarnet arbejder på at få udvidet denne lov til også at gælde voksne. I Danmark er der mange eksempler på, hvordan hjemmetræning skaber en bedre udvikling og livskvalitet for børn med handicap og deres forældre. Hjemmetræning er træning af personer med handicap, som gennemføres i hjemmet med hjælp fra de pårørende. Hjemmetræning er for alle typer funktionsnedsættelser – den er helhedsorienteret. Forældre eller pårørende får redskaber, midler, supervision fra de rette fagpersoner, og støtte fra det offentlige til at udføre træning, indlærings- og koncentrationsøvelser, tale, syn, socialisering eller andet. Hjemmetræning er helhedsorienteret. Personen med handicaps behov og ønsker er altid i centrum for træningsforløbet. Når personen med handicap kan blive i hjemmet, betyder det mere nærhed med familien og større selvstændighed og frihed til både personer med handicap og deres pårørende. Ordningen kan ligeledes sikre, at flere kan blive i eget hjem frem for at flytte på institution.

Artikel 26 rehabilitering og habilitering

Forældre og pårørende har en særlig motivation til at hjælpe et familiemedlem med handicap. De har en særlig viden om netop denne person, og med supervision kan de give særlig god træning og understøttelse af udviklingen for personen med handicap. På denne måde kan hjemmetræning være med til at sikre, at Grønland lever op til handicapkonventionens artikel 26 om retten til rehabilitering og habilitering, der særligt understreger at tilbud skal være så tæt på personens lokalsamfund som muligt.

Anbefaling til oprettelse af ordningen

- Naalakkersuisut sikrer en mulighed for hjemmetræning i lovgivning om støtte til personer med handicap, og sikrer at den indrettes på en måde, så både børn og voksne kan gøre brug af den.
- Det er meget vigtigt, at der sikres tabt arbejdsfortjeneste og midler til træningsredskaber, kurser og supervision til de forældre og pårørende, som står for træningen.
- Der skal sikres mulighed for tilgang til stærke og fagligt kompetente supervisere, som kan hjælpe forældrene eller pårørende med træningsprogrammer, supervision og udstyr.

Gode grunde til at implementere hjemmetræning i Grønland

På en samfundsøkonomisk bundlinje er der rigtig mange penge i at implementere hjemmetræning i Grønland. Det giver sig selv, at jo mere selvhjulpent et barn eller en voksen bliver, jo færre udgifter vil der være for samfundet i løbet af hele personens liv. Det kan være forskellen mellem et liv på overførselsindkomst eller som aktiv skatteborger, der kan indgå i samfundet. Det vil aflaste institutioner og andre sociale ydelser, som ellers skulle bruges.

Det giver tilfredse borgere – mange undersøgelser peger på, at forældre og andre pårørende, der inddrages og tager ansvar personens trivsel og udvikling, er glade for dels at få muligheden for at gøre en indsats og dels opleve succesen, når personen udvikler sig og får nye færdigheder. Det giver livskvalitet.

Et godt eksempel

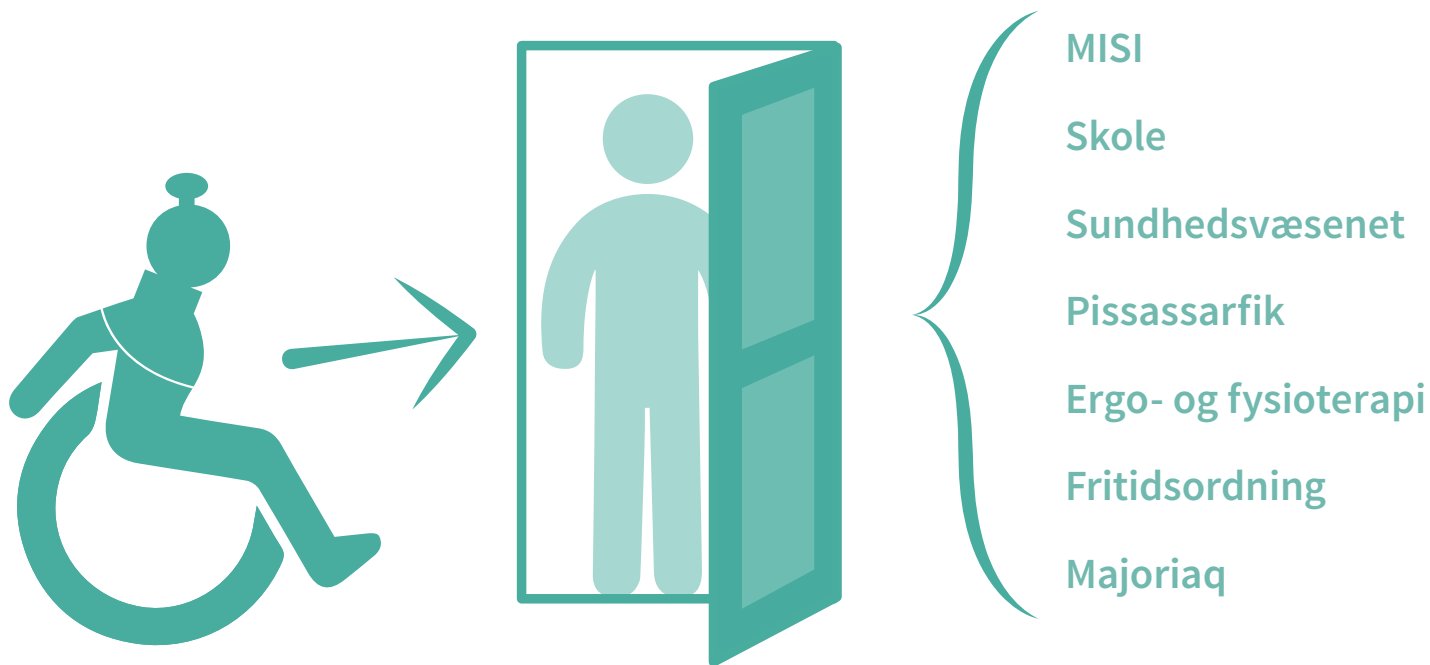
Handicaptalsmand Anja Hynne Nielsen har hjemmetrænet med sin søn Arn Inuk, da de var bosiddende i Danmark. Arn Inuk er født i Nuuk, men fik en blodprop under fødslen, som har forårsaget cerebral parese – en halvsidig lammelse, næsten blindhed, synsfeltdefekt og epilepsi. Ordningen har sikret en udvikling i funktionsniveau hos hendes søn, som ingen eksperter havde troet mulig. Arn Inuks syn er nu inden for det normale, han kan cykle, ro qajaq, stå på slalom, gå på jagt og meget mere. Arn Inuk elsker at spille fodbold og spiller på Rigsfællesskabets CP talentlandshold.

Arn Inuk udtaler, at det bedste ved hjemmetræning er: ”At man kan sammensætte træningen lige som man vil, så den passer lige præcis til dig. At man kan udvikle sig – uden at nogen på forhånd sætter begrænsninger for en, blot fordi man har en funktionsnedsættelse. At nogen tror på en, giver én en masse udfordringer, så man bliver bedre og bedre, og har det sjovt samtidig. At man kan træne i trygge rammer med dem man elsker.”

Arn Inuks mor udtaler: ”Ved funktionsnedsættelser og ikke mindst hjerneska-der er tidlig og massiv indsats altafgørende. Det står desværre ofte i kontrast til de muligheder, det offentlige tilbyder. Ofte er beskeden, at man må vente og se tiden an, eller lære at leve med det. Der findes ikke mere engagerede og motiverede trænere end forældre eller pårørende. Her får samfundet virkelig træning for alle pengene. Og har du en pårørende med funktionsnedsættelse, findes der ikke et bedre og mere meningsfyldt job i verden.”

Henrik Kirk, Neuropotentiale: ”Jeg har, som supervisor for Arn Inuks hjemmetræning, fulgt den udvikling og de færdigheder, Arn Inuk har opnået - det er ud over det, nogen på forhånd havde forventet. Vi har ikke sat grænser, men er hele tiden gået efter, det bedste vi kunne, efter håbet og drømmen.. Den udvikling, Arn Inuk har gennemgået i hjemmetræningen, er et bevis på at man ikke skal sætte begrænsninger, men gå efter drømmene.”

ÉN INDGANG– ÉN VEJ IND I SYSTEMET

Artikel 19 selvstændigt liv

Én indgang løsningen skal sikre tilgængelighed for personer med handicap til den hjælp, som samfundet og lovgivningen stiller til rådighed. På denne måde skabes en praksis, hvor lovgivningen ikke kun virker på papiret, men også er let tilgængelig for personer med handicap. Princippet kan dermed være med til at sikre at Grønland lever op til FN's handicapkonventions artikel 19 om retten til et selvstændigt liv, der også indeholder forpligtelsen til, at samfundets tilbud skal tage hensyn til personer med handicaps behov.

Én Indgang er et opgør med silotænkning og sektoransvar. Borgeren er i denne model tilknyttet til det offentlige på en måde, som giver mening for borgeren. Borgeren har en fast kontaktperson i forvaltningen, som har ansvaret for at koordinere på tværs af afdelinger og tværfaglige teams. Ved at have en fast kontaktperson, gør man det lettere at skabe en relation mellem borger og myndighed, og man letter arbejdsbyrden fra borgeren. Én indgang betyder, at borgeren får en tættere og mere tillidsfuld kontakt til systemet. En af de sværeste ting for personer med handicap er at skulle genfortælle sin historie igen og igen, når de møder nye medarbejdere i kommunen. Modellen medfører mere tryghed idet, der opbygges en tættere relation mellem borgeren og kontaktpersonen.

Anbefalinger til implementering af én indgang i kommunen

- **Inddragelse:** Det er vigtigt for implementeringen i kommunen, at sikre inddragelse af borgeren og pårørende i forløbet. Inddragelse er særlig vigtigt, når det kommer til at opstille mål for indsatsen.
- **Fælles finansiering:** Sidst men ikke mindst er fælles finansiering et vigtigt element, da det vil fremme indsatsen hvis finansiering tænkes på tværs af sektorer, forvaltning og budgetter, da det vil øge fleksibiliteten i borgerens sag.
- **Koordineret sagsbehandling:** I forvaltningen er koordineret sagsbehandling et vigtigt element for implementering. Den primære kontaktperson har ansvaret for den interne kommunikation på tværs af det tværfaglige team samt eksterne samarbejdspartnere.
- **Fælles systematisk tilgang:** Tilgang og procedure nedskrives og således at de er kendte af alle medarbejdere i forløbet. Det sikrer at kerne teamet har fælles metoder og sprog, så indsatsen bliver succesfuld i at opnå familiens mål.

Gode grunde til at implementere én indgang i Grønland

Den tætte relation mellem borger og kommune giver bedre kommunikation og samarbejde, og dermed mindskes risiko for at borger går for længe uden hjælp hvilket kan resultere i tab af funktionsniveau, følgesygdomme, gæld og i værste fald misbrug og hjemløshed.

Personer med handicap og deres pårørende føler sig hørt og inddraget i beslutningerne om deres eget liv, og tilliden til det offentlige system øges.

Flere succesfulde sagsforløb giver større arbejdsglæde hos sagsbehandleren, og øger dermed fastholdelsen af medarbejdere.

Et godt eksempel:

I Kommune Kujalleq har de opstartet en forsøgsordning, hvor der i bygdernes servicehuse opsættes en onlineløsning til at henvende sig til sin sagsbehandler. Således kan borgeren tale direkte med den sagsbehandler, som skal behandle deres sag frem for at tale med medarbejderen ude i bygden, som så skal sende sagen videre til sagsbehandleren. På denne måde springer man et led over i processen og sparer ressourcer, samtidig med at man undgår at noget bliver tabt fra borgerens historie.

NIELS SKIFTE: ”JEG TROEDE, MAN FIK HJÆLP”

Niels Skifte, tale fra konference 16.maj 2023

Der er tårer, sørgelige ansigter, nogle ser overrasket ud og der er stille i rummet, for alle lytter med, da en stærk unge mand fra Maniitsoq, fortæller om sine oplevelser efter han fik en blodprop mens han gik på læreruddannelse i Nuuk. Niels fortalte sin egen historie på Tilioqs konference. En bevægende, rystende historie om vilkår for mennesker med handicap, som vi gengiver her.

Når livet ændrer sig på en nat

Midt om natten tog vi ind til SANA. Jeg vidste ikke, hvad der skulle ske. Vi blev bedt om at vente i ventesalen. Vi ventede i 45 minutter. Imens vi ventede, blev min krop

lam. Jeg faldt. Da jeg kom til bevidsthed, vågnede jeg op omringet af ledninger. Det var skræmmende og meget ubehageligt.

Jeg er 29 år gammel, og jeg har haft talebesvær, siden jeg fik et slagtilfældet. I starten kunne jeg kun lave lyde.

I cirka tre dage lå jeg på intensiv afdeling på SANA. De sagde, at jeg skulle undersøges på Rigshospitalet i Danmark. Det var virkelig ubehageligt pludseligt ikke at kunne tale eller gå. Jeg følte mig døden nær.

Jeg blev fortalt, at jeg skulle tage alene til Rigshospitalet. Min kæreste og familie kunne ikke komme med. I tre dage var jeg alene på Rigshospitalet. Jeg havde svært ved at huske i den første tid. Lægerne snakkede til mig, men deres ord forsvandt med det samme igen.

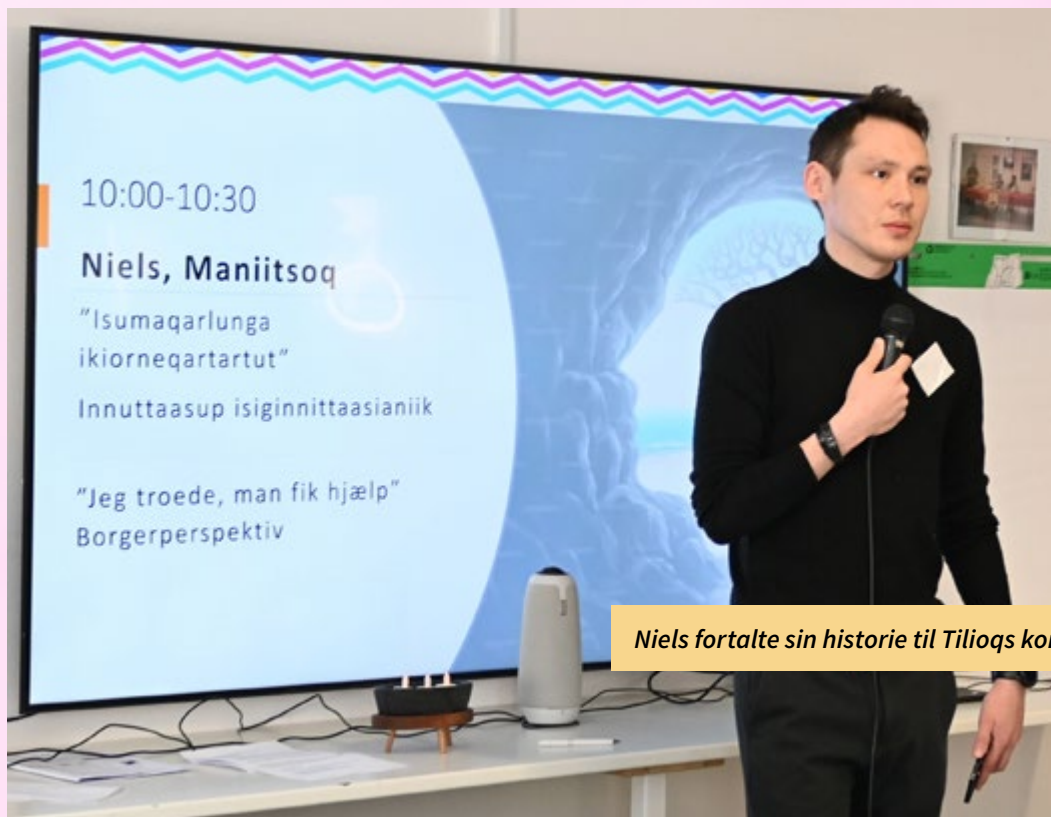
Følelser og tanker kan være meget mørke, når man er alene efter en blodprop.

Min familie ankom først langt senere. Det var først da min mor og min kæreste ankom til Danmark, at jeg begyndte at føle mig tryk. De fortalte mig, at jeg måske havde tabt min taleevne. Lægen havde også sagt, at jeg aldrig vil komme til at gå igen uden genoptræning.

De ord har jeg måske selv hørt fra lægen, men jeg kunne ikke huske dem. Men da jeg hørte dem fra min mor, begyndte jeg at prøve på at tale og gå. Der startede min motivation. Jeg prøvede i lang tid til at komme ud af sengen selv - bare i 5 minutter. Jeg stod selv op af sengen. ”YES. Nu kan jeg stå op, så bliver det næste at jeg skal begynde at gå og så bliver det næste, at jeg skal begynde at tale.” Jeg fik så meget styrke af at have min mor og min kæreste ved min side.

Jeg prøvede at læse børnebøger. Sætninger formede sig langsomt. ”YES. Dejligt. Glædeligt.”

Niels fortalte sin historie til Tilioqs konference i Ilulissat i maj 2023

Tilbage til Grønland

Jeg kom ud fra Rigshospitalet og kom tilbage til Nuuk. Jeg måtte droppe ud af min uddannelse på lærerseminariet, for jeg ikke kunne ikke længere tale og skrive.

Jeg fik at vide, at jeg skulle tage til Borgerservice. Jeg kom til Borgerservice, hvor jeg prøvede at introducere mig selv. Jeg brugte meget mimik. I Borgerservice blev jeg fortalt: ”Da du ikke er fra Nuuk og da du ikke er fra Kommuneqarfik Sermersooq, kan vi ikke hjælpe dig herfra.”

De sagde, at når jeg kom til Maniitsoq, så kunne de hjælpe mig der. Det var den første barriere i Grønland.

Mine forældre hjalp mig meget. De sendte mine ting til Maniitsoq, og vi tog straks til kommunen. De gav os en sagsbehandler. Vi fortalte min historie. Vi fik at vide, at vi skulle have en lægeerklæring. ”Okay, jeg kan ikke tale, og jeg kan knap gå, er det ikke nok?” Jeg har ellers mine journaler fra Rigshospitalet og viste dem til min sagsbehandler. Men de ville først hjælpe, når jeg havde noget fra Maniitsoqs sundhedsvæsen. Anden barriere.

Sagsbehandleren sagde til mig, at jeg skulle henvende mig til et andet kontor, der tildeler offentlig hjælp. Jeg ville ikke være afhængig af mine forældres penge, men den sagsbehandler havde først tid om 3 uger.

I Maniitsoq er der ingen ergoterapeut. Jeg snakkede ikke med en fysioterapeut, og jeg blev ikke oplyst om, at der findes et tilbud på Pissassarfik i Sisimiut. Med min egen vilje trænede jeg, og jeg fik hjælp fra mine venner og familie.

Jeg blev ringet op fra kommunen: ”Kan du komme om to uger?”. Jeg tog derhen, og de bad mig underskrive et papir. Det er bare en lille underskrift, der skulle til. Jeg gik ud igen og efter flere uger vil de vende tilbage til mig. Jeg troede i det mindste, at jeg ville få noget hjælp. Men det første jeg hørte fra dem var: ”Du skal være førtidspensionist, har du søgt om førtidspension?”. Jeg vil ikke være førtidspensionist. Jeg vil i bedring. Jeg vil gerne kunne tale igen. Jeg vil gerne kunne gå igen. Førtidspension er pension.

Hjælpen fandtes i Danmark

Da jeg blev træt af det, flyttede vi til Danmark. Et halvt år efter min blodprop flyttede mig og min kæreste til Danmark. Bare os to. Uden min familie.

Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle gøre i Danmark. Vi var alene. Vi fik en lejlighed ikke langt fra Tale & Hjerneskadecentret i Aalborg, som vi fandt på Google.

Da jeg ringede til dem, fortalte en kvinde, at hun vil ringe tilbage efter en uge. Efter den uge ringede hun og spurgte: ”kan I komme forbi? Jeg vil bringe en fra kommunen.” Da de kom, var det første gang, jeg kunne slappe af siden min blodprop. De kom med et skema: ”Niels, i dette skema kan du se din ergoterapeut, fysioterapeut, neuropsykolog, logopæd og sproglære. Du skal ikke tænke på din økonomi, for du skal også have kontanthjælp”. ”Ikke førtidspension?”. ”NEJ! Du skal ikke være førtidspensionist her, for du skal nok begynde at snakke igen og gå igen, når du får genoptræning.”

Vi var i Danmark i næsten et år. Jeg havde store fremskridt i Danmark. Min motivation blev højere. Min selvopholdelsesdrift blev højere. Jeg blev stærkere. Men selvfølgelig er det stadigvæk sørgeligt for mine evner dengang og nu er helt anderledes.

I seks måneder i Grønland skete der ingenting. Og på en uge i Danmark skete der noget. Jeg fik i Danmark at vide: ”Du er noget. Du skal blive rask. Vi vil hjælpe dig”. Desværre oplevede jeg, at med min bedring kom der også tid til sorgen og vreden, over det jeg havde oplevet. Det var hårdt for min kæreste, og til sidst log vi op. Hun hjalp mig med samtaler, men det var for tungt for hende. Jeg kan godt forstå hende.

Jeg troede at det ville være lettere at komme tilbage til Grønland: Nu kunne jeg jo tale. Men det var det ikke. Jeg oplever stadig udfordringer. Jeg hører stadig konstant: ”Førtidspension, førtidspension”. Nu er jeg førtidspensionist. Yay. Jeg er ikke alene. Jeg er begyndt at snakke igen.

Men der er nogen, der ikke kan snakke. De har ingen lyd. De kan ikke klage. Grunden til at jeg sagde ja til at fortælle min historie her, er dem. Tak.

BROBYGNING TIL ARBEJDSMARKEDET

Medlemmer fra handicapforeningen Orpigaaq i Illulissat lavede mad til os under fire dage med seminar og konference i Ilulissat.

Karina og Filippine fra foreningen ISI laver begge bestyrelsesarbejde ved siden af deres fuldtidsjob. Her viser de hjælpemidler frem til brug for blinde og svagtseende.

Artikel 27 arbejde og beskæftigelse

Brobygningsordninger skal sikre en nemmere indgang til arbejdsmarkedet for personer med handicap. Det skal også virke til at nedbryde fordomme hos arbejdsgivere, og gøre det klart at med rette arbejdsforhold og hjælpemidler kan personer med handicap være en stærk arbejdskraft. Ordningen kan således sikre at Grønland lever op til FNs handicapkonventions artikel 27 om retten til beskæftigelse.

Brobyggerordninger for personer med handicap skal sikre en borgernær og specialtilrettet vej ind på arbejdsmarkedet. Brobyggerordningen har til hensigt, at virksomheder og andre arbejdspladser får et større incitament til at ansætte personer med handicap. Det kan ske ved, at staten giver løntilskud til den enkelte arbejdsplads, hvis denne ansætter en person med handicap. Løntilskuddet skal være substantielt, på overenskomstvilkår og give mulighed for optjening af diverse sociale ydelser som ethvert andet job. Det gives over en længere periode på f.eks. et til tre år for, at sikre bæredygtigheden i den enkeltes ansættelse. Arbejdspladsen bliver i løbet af perioden klogere på, hvordan de skaber en mere inkluderende og tilpasset arbejdsplads og arbejdsmiljø. Personen med handicap får ligeledes en mulighed for at bevise sit værd, og arbejdspladsen har mulighed for at afprøve, om der er et jobmatch uden at investere stort i en ansættelse. Brobyggerordningen afviger fra revalideringsforløb eller fleksjobordningen ved, at den henvender sig direkte til personer med handicap. Der skal sikres støtte og træning fra det offentliges side med jobkonsulenter, der har erfaring inden for hjælpemidler og tilpasning af arbejdspladsen for personer med handicap.

Anbefaling til oprettelse af en brobyggerordning

- Naalakkersuisut skal sikre lovgivningsmæssige og økonomiske rammer for en brobyggerordning målrettet personer med handicap.
- Opgaven med at visitere og formidle kontakten mellem den enkelte borger og potentielle arbejdspladser, kan ligge hos det lokale Majoriaq ved at give denne udvidede beføjelser og flere ressourcer til at løfte opgaven. Dette kunne alternativt ligge i en national specialindsats.
- Finansieringen skal ske fra det offentlige for at sikre lige muligheder for alle personer med handicap på tværs af kommunerne.

Gode grunde til at lave brobygningsordninger i Grønland

Personer med et handicap kan have sværere ved at finde egnet studiearbejde end folk uden handicap. Nyuddannede personer med et handicap kan derfor have sværere ved at fremvise et godt CV ved jobsøgningen.

Virksomheder får et bredere rekrutteringsgrundlag og en mulighed for at afprøve et jobmatch uden de økonomiske risici, der er ved en ordinær ansættelse.

Virksomheder får gode erfaringer med at have personer med handicap ansat og vil på sigt være mere tilbøjelig til at anse personer med handicap som en attraktiv arbejdskraft.

Tilioq har under projektet Suleqataavunga talt med flere arbejdsgivere, som er positivt indstillet for at ansætte personer med handicap, men har svært ved at finde jobmatchet. Ved at sikre en beskæftigelsesindsats særligt for personer med handicap, vil der både være hjælp til jobmatchet, men også til oplæringen og sikre, at ansættelsen bliver en succes for både arbejdsgiver og den ansatte.

Et godt eksempel

I Nunavut, Canada arbejder Nunavummi Disability Makinnasuaqtiit Society (NDMS) med lignende økonomiske incitamenter som et led i at styre en inkluderende rekruttering af virksomheders nye medarbejdere og et mere mangfoldigt og inkluderende arbejdsmarked.

Et godt eksempel

I Danmark eksisterer en isbryderordning, hvor staten giver løntilskud til nyuddannede med handicap i op til et år. Nyuddannede personer med handicap kan komme i ordningen med det samme efter endt uddannelse, og man skal således ikke først igennem en ledighedsperiode. Isbryderordningen har særligt vist sig at være et godt instrument til at få personer med handicap i mindre virksomheder, som ellers har set det, som en stor risiko at ansætte personer med særlige behov.

TILGÆNGELIGE NATURSTIER

Artikel 9 *Tilgængelighed*

Naturstier, som indrettes tilgængeligt og efter principper om universelt design, giver personer med handicap har adgang til den grønlandske natur og det fysiske og psykiske velvære, som kan opnås i naturen. At indtænke tilgængelighed i anlægning af stier sikre at Grønland lever op til FNs handicapkonventions artikel 9 om tilgængelighed, og retten til at have adgang til de fysiske omgivelser.

For at skabe tilgængelighed i naturen, må vi fjerne nogle af de barrierer, der forhindrer personer med handicap i at komme ud i naturen. Det kan f.eks. være de fysiske barrierer som ujævnt terræn eller dårligt underlag, trapper eller fjelsider, der gør det fysisk svært for kørestolsbrugere eller dårligt gående at komme ud. Den grønlandske natur er vild og kan være svært tilgængelig for mennesker med fysiske funktionsnedsættelser, men der er måder hvor på, vi kan fjerne barrierer således at flere mennesker kan få oplevelser i naturen og have gavn af denne. En simpel løsning er at anlægge bynære naturstier, der gør det muligt for personer med fysiske funktionsnedsættelser at komme ud i naturen og væk fra de trafikerede veje.

Anbefaling til etablering af tilgængelige naturstier

- Naalakkersuisut og kommunalbestyrelserne tager initiativ til at der anlægges naturstier i alle kommuner.
- Naalakkersuisut vedtager, at de ved anlæg af naturstier, sikrer tilgængelighed for personer med handicap, og at udformningen sker efter principperne om universelt design.
- Ledsagelse er en vigtig faktor i at skabe tilgængelighed i naturen, derfor er det vigtigt at prioritere støttepersoners mulighed for at ledsage personer med handicap til aktiviteter i naturen.

Gode grunde til at gøre naturen tilgængelig

At tage ud i naturen og dyrke friluft aktiviteter kan virke positivt på både vores fysiske og psykiske velvære og generelt være fremmende for helbredet. Ifølge en undersøgelse lavet blandt medlemmerne af Danske Handicaporganisationer svarer 65% af de adspurgte medlemmer at de oplever at friluft aktiviteter som f.eks. en gåtur i naturen er med til at forbedre deres fysiske form og helbred, og 81% svarer, at oplevelser i naturen forbedrer deres psykiske velvære og humør.

Begrebet friluftsterapi vinder frem, fordi naturen netop har en gavnende effekt på vores psykisk og fysiske helbred. Studier har vist at naturen både er godt for vores helbred og har en positiv effekt på vores hukommelse, humør, styrker vores immunforsvar samt mindsker vores tendens til at blive stresset og deprimeret.

Et godt eksempel

I Ilulissat er der anlagt en sti fra Isfjordscenteret og ud gennem UNESCO-området til isfjorden. Denne sti er anlagt med henblik på at skåne den sårbare natur fra de mange gæster, der går ruten hvert år. Ved anlæggelsen af stien har man desværre ikke indtænkt tilgængeligheden for personer med handicap. Det er svært at vende på stien med en kørestol, og der ryddes ikke sne om vinteren. Nogle få tiltag og en udformning efter universelt design principper kunne gøre denne sti tilgængelig for alle, kørestolsbrugere, børnefamilier med barnevogn og ældre turister som er dårligt gående.

#TAASINERITTUSINDTIT // #TITUSINDSTEMMER

En kampagne for at sikre ambitiøs handicappolitik samt bryde tabuer.

På Tilioqs konference har et netværk af grønlandske handicaporganisationer startet kampagnen **#taasinerittusindtit/#titusindstemmer**

Målet med kampagnen er at sætte handicaprettigheder på den politiske dagsorden. Den skal gøre op med årtiers marginalisering og diskrimination af personer med handicap. Det skal ske ved at lægge pres på politikerne, som initiativtagerne ikke mener har prioriteret mennesker med handicap højt nok.

Kampagnen vil synliggøre, at handicappolitik ikke bare er noget, der berører nogle ganske få mennesker. De 10.000 henviser til, at der er rigtig mange mennesker i Grønland, der lever med en eller anden form for handicap – lige omkring 18% - og at de fleste borgere kender nogen, der oplever udfordringer og diskrimination i deres hverdag, fordi de har en funktionsnedsættelse.

Kampagnen vil også bryde tabuer omkring handicap. Generelt er handicap et stort tabu i Grønland og diskrimination, mobning og udelukkelse et stort samfundsproblem. Håbet med #titusindstemmer er derfor, at personer med handicap og deres pårørende over hele landet kan se, at de ikke står alene med deres udfordringer – så de tør stå frem og dele deres historier og kræve deres ret. Samfundet er ikke indrettet, så de kan være med på lige fod med andre mennesker. Formentlig er der et stort mørketal, hvad angår personer, som kæmper med at få sikret helt grundlæggende rettigheder. Kampagnen skal bringe lys over dette og sikre mere offentlig fokus og politisk vilje på området.

Kampagnen kan findes på Facebook under navnet **#taasinerittusindtit/#titusindstemmer**

INSPIRATION UDEFRA

Kampagnen er inspireret af den danske kampagne **#enmillionstemmer**, som har formålet at skabe politisk fokus på handicapområdet og har fremsat borgerforslag for at forbedre forholdene for personer med handicap i Danmark. Lanceringen af **#titusindstemmer** skete som kulmination på Tilioqs seminar i Ilulissat 2023.

NOTHING ABOUT US WITHOUT US:

Kampagnen kræver, at Grønland gør alt, hvad man kan for at sikre et lige og inkluderende samfund for alle. Ikke mindst nu, hvor en handlingsplan for efterlevelse af handicapkonventionen er på vej. Forventningen er, at politikerne kommer med en ambitiøs handlingsplan på handicapområdet, der er i overensstemmelse med Grønlands internationale forpligtelser og et værdigt menneskesyn. Det er vigtigt, at ingen politik besluttet uden at høre dem, der bliver berørt – derfor var sloganet på Tilioqs seminar i år: **Nothing about us without us.**

PARASPORT

NüK håndbold Starz til Lykkelige i Danmark

Artikel 30 Kultur og Fritid

Ifølge handicapkonventionen artikel 30 har folk med handicap ret til tilgængelige fritidsaktiviteter. Parasport er et rigtig vigtigt element i at sikre folk med handicap også har mulighed for at deltage i sjove og meningsfyldt aktiviteter og finde fællesskab hos folk de kan spejle sig i. En parasportsliga vil således kunne bidrage til at Grønland lever op til handicapkonventionens artikel 30 og forpligtigelsen til at sikre muligheden for at deltage i handicapspecifikke idrætsaktiviteter og rekreative tilbud.

Parasport er en betegnelse for idræt for personer med handicap eller særlige behov. Muligheden, for at personer med handicap kan dyrke sport, sikrer at de på lige fod med alle andre kan være fysisk aktive, finde fællesskab og dyrke deres interesser og passioner. Sport og bevægelse har positive indvirkning på det fysiske og psykiske helbred. Personer med handicap kan ofte være isoleret fra de gode, fordi de rette muligheder og hjælpemidler ikke er tilgængelige for dem. Parasport kan rumme alt fra motionister til elitesportsudøvere. I parasportsforeningerne er der tilknyttet trænere og idrætskonsulenter som hjælper den enkelte sportsudøver med at finde den rigtige løsning for at indgå i fællesskabet.

Anbefaling til oprettelse af parasportliga

- Naalakkersuisut afsætter midler til at Grønlands Idrætsforbund (GIF) opretter en parasportliga og afholde årlige konkurrencer og med mulighed for at sende topatleter til internationale konkurrencer.
- Der tilknyttes et team af idrætskonsulenter som kan bistå den enkelte sportsudøver i at finde de rigtige løsninger til, at personer med handicap og særlige behov kan deltage i parasport såvel som de almene sportsklubber
- Parasport indtænkes som en del af de allerede eksisterende sportsklubber, således, at det gøres muligt at paraholdet indenfor de enkelte sportsgrene kan være medlem af de almene klubber og evt. træne og konkurrere med disse.

Gode grunde til at støtte parasport

Personer med handicap er mere ensomme end personer, som ikke har et handicap. Der er en oplevelse af isolation, når kultur- og fritids tilbud ikke er tilgængelige for personer med handicap. Ved at deltage i træning og konkurrencer kan personer med handicap opleve fællesskab og finde et trygt sted at skabe nye relationer.

Sport og et aktivt liv har stor indvirkning på det fysiske og psykiske helbred. Mange personer med handicap har ikke muligheden eller mangler motivation for træning på egen hånd. Parasport kan således bidrage til en sundere befolkning.

Et godt eksempel

Lykkeliga er et netværk af håndboldhold for børn med udviklingshandicap, der startede i 2016 i Danmark af håndboldspiller Rikke Nielsen. Det har siden da vokset og spredt sig, heriblandt til Grønland, hvor holdet NÛK Håndbold Starz blev etableret i 2018. Holdet giver rum og mulighed for børn med handicap i Nuuk at røre sig, finder fællesskab og bliver en del af et større formål.

Formand for NÛK Håndbold, Marie Louise Chemnitz Egede, skriver i en pressemeddelelse: *“Det er vigtigt, at alle børn har mulighed for at dyrke sport og motion, lige meget om de har udviklingshandicap, hvad enten det er mentalt eller fysisk har de jo ligeså meget ret til, at være en del af et fællesskab som netop håndbold kan give”*

UNIVERSELT DESIGN VED BYGGERI OG INFRASTRUKTUR

Artikel 20 *Personlig Mobilitet*

Ved at sikre at offentligt byggeri og infrastruktur er bygget, så personer med handicap kan benytte det, sikres det enkelte individs mobilitet. Brug af universelt design kan således sikre at Grønland lever op til FN's handicapkonventions artikel 20, der indeholder en forpligtelse til at understøtte at personer med handicap har personlig mobilitet med størst mulig uafhængighed.

Tankegangen om universelt design dækker bredt, og i Tiliq har vi flere gange anbefalet, at man tænker universelt design ind i nye større bygninger såvel som løsninger på social- eller uddannelsesområdet. Universelt design er særligt håndgribeligt indenfor byggeri og infrastruktur. Tankegangen bunder i, at man indretter tilbud, bygninger og transportmidler på en måde så flest muligt kan bruge dem. Således sikrer man, at når der f.eks. bygges en rampe til et hus eller elevatorer i lufthavne, så har de mål og hældning m.m. så det både kan bruges af børnefamilier med barnevogn, ældre med rollator og kørestolsbrugere.

Anbefaling til brug af universelt design ved byggeri og infrastruktur

- Naalakkersuisut vedtager at alt ny infrastruktur lever op til principperne om universelt design.
- Naalakkersuisut vedtager en målsætning om at minimum 25% af nyt offentligt byggeri bygges efter principper om universelt design.
- At der sikres borgerinddragelse ved byggeri og anlæg af infrastruktur fra personer med handicap, da de er eksperter i tilgængelighed.

Gode grunde til at bygge efter universelt design principper

Universelt design er design og byggeri som kommer flest muligt til gode. Derfor bliver en investering i at sikre tilgængelighed for personer med handicap også en investering i at skabe bedre muligheder for f.eks. ældre og børnefamilier. Universelt design kommer altså hele samfundet til gode samtidig med, at det sikrer inklusion for personer med handicap.

De fleste mennesker vil på et tidspunkt i deres liv opleve at have en større eller mindre funktionsnedsættelse. Det kan f.eks. være et brækket ben eller gangbesvær på grund af alder. I universelt design tankegangen skelnes derfor ikke mellem personer med og uden funktionsnedsættelser, men skaber løsninger til alle mennesker hele livet igennem.

Universelt design indbyder til at lave innovative løsninger, som i sidste ende kan blive til en ny eksportvirksomhed for Grønland.

Et godt eksempel

Handicaporganisationernes Hus i Danmark er bygget efter principperne i universelt design og er verdens mest tilgængelige kontorhus. I huset har flere forskellige handicaporganisationer kontor herunder Danske Handicaporganisationer og S sammenslutningen af Unge med Handicap. Begge organisationer har ansatte og medlemmer med mange forskellige typer handicap, som på grund af bygningens indretning har mulighed for at bevæge sig rundt uden hjælp. Her er blandt andet niveau-delt skrænke, så personer i kørestol også kan få hjælp af receptionisten, hver kontorfløj har sin egen farve, så det er nemmere at orientere sig og der er markeringer på gulve og gelændere til at hjælpe blinde og svagtseende rundt i huset.

Tilioq besøgte i 2018 Handicaporganisationernes Hus under en inspirationstur til Danmark.

